

LISTY A PROJEVY

MISTR JAN HUS

1947

2007

www.andele-nebe.cz

www.vesmirni-lide.cz

TYTO INFORMACE JSOU VHODNÉ PRO VOLNÉ ŠÍŘENÍ SVĚTLA

www.andele-svetla.cz

(*)

ÚVODEM

Máme se ještě mnohému učit od největšího syna českého národa Mistra Jana Husa. Jeho čistý život, jeho věrnost pravdě, jeho statečnost je příkladem a povznáší naši mysl. Pravou jeho oslavou je lepší poznávání jeho života a pozorné naslouchání jeho slovům.

V dvouletce společného našeho usilování jest vskutku činem, kterým se zasloužilo ministerstvo informací o dobré poučení národa, když vydává starý životopis M. Jana Husa a výběr z jeho tklivých k srdci i dnešního člověka zaměřených listů a projevů. Ministerstvo informací tak šťastně uvědomuje a vede mysl lidu k odhodlání a k jednotě. "Stůjte v jednotě a nedejte se ničím rozdělití," psal mistr Jan Hus bratřím lounským - a volá tak i k nám dnes.

V Praze, dne 6. července 1947.

Dr Adolf Lukl, předseda Výboru pro oslavy Husovy

V duchovním odkazu Mistra Jana podrží vždy první místo sbírka jeho listů. Je jich zhruba sto, což jest celkem nepatrný zlomek obsáhlého Husova díla.

Kdežto však pět století značně již odcizilo našemu chápání mnohé z Husových spisů bohosloveckých, ano i z jeho kázání, listy Husovy jsou dodnes živé, svěží, a hovoří řečí každému srozumitelnou, ano blízkou.

Jako by v nich bylo zachráněno, co bylo v Husově osobnosti věčně lidského. Zrcadlí se v nich vše podstatné z jeho života i osudu, dovolují pohlédnouti Mistru Janovi v samo jeho nitro, na samo dno duše. Vidíme jej tu v podivuhodné velikosti, za nesnadných rozhodování, v okamžicích slavných jistot, bolestně vykoupených vítězství, zároveň však i ve chvílích zmítání vichřicemi doby, úzkostmi a nadějemi i vlastními křehkostmi, na úpěnlivých modlitbách k Bohu i v důvěrných poradách s druhy a přáteli. Je-li již v tom úchvatnost jedinečné této četby, jest ještě zvyšována tím, že muž, jenž psal tyto listy, vede zápas o právo svědomí, významný pro všecken svět: proti největšímu tehdejšímu státu, proti všemohoucí církvi, zápas, v němž od prvního úderu bouřlivých sedmi let musí, býti připraven na konec, jímž posléze skončil opravdu, na skon v mukách

upálením. A vzrušenost velkolepého toho děje vzrůstá každým téměř dnem, aby vyvrcholila v mučivých vězeních kostnických a v posledních bojích mezi životem a smrtí.

Tragičností, kterou prostý synek jihočeského městečka dorostl v hrdinu světových dějin, v mistra života, jemuž, jak praví jeho druhové a žáci, nebylo rovného, jímaly vždy Husovy listy tolik, že se staly jednou z nejslavnějších památek našeho písemnictví.

Mocnou působivost jejich mravní opravdivosti a síly vystihl nad jiné 1845 francouzský jejich překladatel, Emile de Bonnechose: "... není možno je čísti, abychom neopakovali slov Lutherových: 'Nebyl-li tento muž statečný a nebázlivý mučedník a vyznavač Kristův, jistě bude nesnadné, aby jediný člověk došel spasení'... Kdo by však byl v pokušení urážeti jeho památku, tomu řeknu: Jan Hus odmítl věřiti, že člověk má, budiž důvod toho jakýkoli, potlačiti hlas svého svědomí a jednati proti vnitřnímu svému přesvědčení. Věříte snad vy tomu, čemu on nevěřil? „Řeknu více: přemýšlejte o jeho životě, čtěte jeho listy, dojemné ty listy, které odhalují duši nejčistší a zápal nejsvětější. Vizte, jaká to láska k dobrému, jaká hrůza před zlým a jaká oddanost pravdě! Vizte, jak žil a jak zemřel, položte potom ruku na srdce, řekněte 'jsem lepší křesťan než tento člověk,' a pak ho potupte!"

Čeká dosud na vypsání, jakými osudy prošly listy Husovy za čtyři století, co jsou přístupny tiskem - od prvního souborného vydání latinského, vyšlého 1537 ve Wittenberku přičiněním Martina Luthera. Reformace pomohla jim k evropskému rozšíření tím, že byly pojaty do trojího díla o mučednících reformačních, francouzského, německého a anglického; s francouzským, jež se dožilo četných vydání, byly pak přeloženy i do holandštiny, polštiny a znova do němčiny. Minulé století s naším připojilo k tomu nový překlad francouzský, dvojí anglický a výbor ruský a italský. Sbírka českých listů vyšla po první v Norimberce 1563, ale potom zas až v revolučním roce 1848. Na základě nového souboru F. Palackého (1869) pořídil první české úplné vydání, s překladem listů latinských, jichž je většina, teprve 1891 Bohumil Mareš s několika spolupracovníky. Tento výbor (z r. 1925, k znovu zasvěcení památného dne 6. července naší Republikou) užil vděčně práce Marešovy i zdokonalení, jehož se jí dostalo v jubilejním roce 1915 od V. Flajšhanse. Zde vychází po třetí, usiluje opět o znění, pokud možno, ještě přesnější a srozumitelnější. Základem bylo mi kritické vydání V. Novotného (M. Jana Husi korespondence a dokumenty, 1920),

Kéž přispěje co nejvíce k prohloubení úcty a lásky k Mistru Janovi a ke splnění přání Havlíčkova, aby se všechen náš národ naučil v něm ctít i milovat nejvěrnějšího svého přítele i otce.

F. M. Bartoš

(0)

OBSAH

- (*) **Úvodem**
- (1) **Arcibiskupu Zbyňkovi**
- (2) **Neznámému šlechtici**
- (3) **Do Loun**
- (4) **Do Plzně**
- (5) **Polskému králi Vladislavu Jagelovi**
- (6) **Odvolání k Bohu**
- (7) **Zástupcům v kapli Betlemské**
- (8) **Rektoru M. Křišťanovi z Prachatic**
- (9) **Přátelům na rozloučenou před odchodem na koncil**
- (10) **Přátelům po příjezdu do Kostnice**
- (11) **Přátelům z vězení v březnu 1415**
- (12) **O prvním slyšení 5. června 1415**
- (13) **Odkaz národu**
- (14) **Petrovi z Mladoňovic**
- (15) **V očekávání nového slyšení**
- (16) **M. Martinovi z Volyně**
- (17) **Přátelům o přemlouvání, aby odvolal**
- (18) **Panu Janovi z Chlumu**
- (19) **Kolegům a žákům z Karlovy university**
- (20) **M. Janu Kardinálovi**
- (21) **Konečná odpověď**

LISTY A PROJEVY

(1)

ARCIBISKUPU ZBYŇKOVÍ.

Jak známo, jest Husova srážka s duchovní vrchností původně pokračováním přechetných utkání podobných, do nichž bylo již strženo kazatelské hnutí opravné, založené Otcem naší reformace, světcem Milíčem z Kroměříže (+1374). Jako kazatel chrámu, zbudovaného 1391 Miličovými stoupenci a žáky, aby v něm jeho škola měla středisko, stanul Hus bezděky v popředí starého zápasu o svobodu kázání, zvláště když starší vůdcové odcházeli na věčnost. Kruhy církevní obnovují zápas v době Husově s heslem boje proti anglickému učenci Viklefovi (+1384), jenž v mladém pokolení nabyt neobyčejného vlivu jako skvělý filosof a zanícený bojovník za opravu v církvi. Toho se chopili obratně němečtí mistři na pražské universitě, odpůrci to filosofického směru, k němuž náležel Viklef, a ve spojení s vysokým duchovenstvem pražským, taktéž značně německým, vymohli v Římě odsouzení nauky Viklefovy i předního jejího zastávce M. Stanislava ze Znojma (20. dubna 1408). Svrchovaně tvrdý rozsudek ten osmělil ihned vysoké duchovenstvo k zahájení přísného pronásledování nepohodlných kazatelů. Tu začíná Husova vojna.

Prudký boj, který z toho povstal, jest nejdříve v podstatě bojem o arcibiskupa Zbyňka. Mladý tento kníže přál od svého nastoupení před 5 lety opravnému směru českému, nyní však zakolísal. Chtěl nejspíše vyhověti králi, jemuž z politických důvodů záleželo na urovnání procesu v Římě, a tím se přiblížil odpůrcům opravného hnutí. Husův list, psaný asi v červnu 1408, pokouší se ho na osudné té cestě zadržet.

Sebe sama pokorného u víře a v pravdě Pána našeho Ježíše Krista doporučuji, nejdůstojnější otče.

Přečasto si říkám, jak jste mi, otče, přikázal, stav se arcibiskupem, abych, kdykoli bych upozoroval nějakou vadu ve správě, ihned ji oznámil osobně nebo za Vaší nepřítomnosti písemně. Příkaz ten nutká mne nyní pověděti, jak teď krvesmilní a rozmanitě hřešící duchovní vykračují svobodně, bez trestu a bez pokárání, jako nezrocení býci a plemenní hřebci se zpupnou šíjí, avšak kněží pokorní, kteří vytrhávají trní hříchu, s láskou plní povinnosti Vaší správy, nenásledují lakomství, nýbrž zadarmo pro Boha konají práci a káží evangelium, teď jako kacíři jsou žalařováni a pro kázání evangelia trpí vyhnanství. Ó, jaká to zbožnost, otče, překážeti kázání evangelia, jež Kristus učedníkům

svým přikázal na prvním místě, řka: "Kažte evangelium všemu stvoření" ? A jaká to rozvážnost zdržovati od práce dělníka bedlivého a věrného ? Věru myslím, že takové věci nikoli Vy, otče, nýbrž ukrutnost jiných rozsévá. Který chudý kněz bude mít potom odvahu bojovati proti zločinu ? Který bude mít odvahu kárati neřesti ? „Žeň zajisté hojná jest, ale málo dělníků" opravdových.

Pročež, otče, prostě Pána žně, aby vyslal věrné dělníky na žeň svou. Vám zajisté, otče, sluší sklízeti všechnu žeň království českého, shromažďovati ji do stodoly Páně a v den smrti vydati počet z každého snopu. Jak však budete moci, otče, svéztí do stodoly Páně tak velké množství snopů, odnímate-li kosu slova žencům k vůli lenochům, kteří sami nežnou a jiným brání, jakmile se slovem Páně dotknou jejich nepravostí ? Na těch se pohříchu vyplňuje slovo apoštola: "Nestrpí zdravého učení, odvrátí uši od pravdy a obrátí je k výmyslům, a majíce uši nedůtklivé, budou si sami shromažďovati učitele", V pravdě se naplní toto slovo apoštolovo, protože v duchovenstvu ustydlá láska a v lidu rozmnožena jest nepravost pro nedostatek lásky v duchovenstvu, ježto ustává od zbožného kázání evangelia a od pravého následování Krista. Neboť kdo z nás, běda, následuje života Kristova v chudobě, čistotě, pokoře a ustavičném kázání ? Běda, běda, běda ! Naplňuje se slovo apoštolovo: "Všichni zajisté hledají svých věcí a ne těch, kteréž jsou Krista Ježíše".

Pročež, nejdůstojnější otče, otevřte duchovní oko: zamilujte si dobré, poznejte zlé. Nechť Vás neulichotí rozmařilci a lakomci, nýbrž ať Vás těší pokorní a milovníci chudoby. Žeňte lenochy do práce, nebraňte těm, kdož věrně pracují o žni Páně. Nenít slovo spoutáno, nýbrž působí k spáse duší.

Psal bych více, ale brání mi v tom povinnost kázati evangelium. Všemohoucí Pán říd Vaši mysl, otče, v tom, o čem píš, abyste mohl jednou vydati počet povinný Pastýři pastýřů.

(2)

NEZNÁMÉMU ŠLECHTICI.

Cesty obou mužů se rozešly, když Husův pokus přesvědčiti Zbyňka zůstal marným. Husovi nepřátelé se již postarali, aby se arcibiskup úplně od něho odvrátil. Nové zápletky pracovaly jim do rukou. Události se řítí pak takřka nezadržitelně, s hrůznou osudovostí. Do roka vymohou nepřátelé u papeže rozkaz k zavření Betlemské kaple. Po delším váhání arcibiskup rozkaz ten vyhlásí. Hus se vzepře a odvolá do Říma, je však postižen klatbou (18. července 1410). Krátce předtím asi psán je list neznámému šlechtici, ukazující kam až dospělo zneprátení obojí strany, a čelící, asi marně, kvapnému osamocování neohroženého Mistra.

Spasení a milost od Pána Ježíše Krista. Urozený pane ! Věrohodně jsem se dozvěděl s více stran, že mnozí, nebojíce se Pana Boha, prohlašují mne před Vaší urozeností za kacíře, jakkoli se nikdo z nich neodvažuje vystoupiti sám jako odpůrce - však nemá té odvahy ani arcibiskup, jenž na mne se svými přívrženci učinil udání u papeže jen potměšilým úskokem a falešnou žalobou - ano, jak myslím, popudili proti mně vaši urozenost. Zdaž se toho však zaleknu, abych pravdu evangelia opustil ? Zajisté nikoli,

protože oni sami jsou odporni evangeliu Ježíše Krista, usilující je spoutati, aby se nekázalo svobodně, jak přikázal nejlaskavější Pán. Vpravdě pohanského a farizejského ducha oblékli nyní preláti, zabraňující kázati evangelium v kaplích a jiných místech náležitých. Či jest někde v zákoně Kristově přikázáno, aby se evangelium nekázalo nikde než ve chrámech farních a v klášteřích? Věru chtí snad zdávití ono přikázání: "Jděte po všem světě a kažte evangelium všemu stvoření". A podobně chtí zardousiti výrok: "A oni kázali všude a Pán jim pomáhal". A tak i jiná přikázání, vyhlášená jak slovem tak skutkem od Krista Pána. Zdaž jsem povinen uposlechnouti arcibiskupa, přikazuje-li něco, co se přičí přikazu Božímu? Odstup to ode mne! „Více zajisté sluší poslouchati Boha než lidí", řekli apoštolové, když jim bránili velekněží. Zdali jsem já větší než Kristus a jeho apoštolé, abych pro evangelium netrpěl? Odstup to ode mne! Pravíť Spasitel náš: "Není služebník nad pána, ani učedník nad mistra svého. Jestliže hospodáře nazývali belzebubem, čím více domácí jeho? Jestli mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou". Ó, Kriste, jak trpké pronásledování čeká ty; kdož tě chtí následovati jako svého Pána! Uděl tudíž pomoci, aby tě pokorně následovali duchovní preláti i světští páni, kteří skutky usilují udusiti tvé evangelium. Pán budiž s Vámi. Amen

(3)

DO LOUN.

V bouři, která se nyní rozzuřila, nastává jakási přestávka teprve po roce, skolem arcibiskupovým na podzim 1411. Neohroženost, jakou osvědčil v nerovném zápase, učinila Husa vůdcem všeho náboženského hnutí. Čím si toho zasloužil a jakého vlivu požíval již i mimo Prahu, o tom svědčí dvojí list, psaný asi v této době dvěma velkými městy, Lounům a Plzni, v nichž opravný směr nabyl převahy.

M. Jan Hus, nehodný sluha Boží, věrným měšťanům v Lounech, milost a pokoj Pána našeho Ježíše Krista.

Třeba jsem Vás, nejdražší, nespatriil očima tělesnými, nýbrž vnitřními, slyším přece o Vaší statečné víře a lásce k Bohu a jeho evangeliu: jak sám Spasitel Vás sjednotil u víře, v pokoji, lásce a v poslouchání slova Božího tak, že v srdci chovám přede všemi jinými obcemi království českého Vaši svornost a jednomyslnost. I zapřisahám Vás, nejdražší, třeba jsem Vám tváří neznám, ale věrný v Bohu k Vaší spáse: milujte se vespolek, stůjte v jednotě a nedejte se ničím na světě mezi sebou rozdvajiti. Ona jednota, která jest založena v pravé víře, zachová Vás zajisté Bohu. Za to dopřejž Vám Bůh milosrdně zdaru, abyste mohli zvítěziti nad tělem, světem a ďáblem.

Toho dbajíce, nejdražší, mějte na paměti, aby skrze Vás nevznikaly snad roztržky, zrady, závist, hněvy atd. Je-li kdo mezi Vámi nesnášlivý a rozzávací rozbrojů, pokárejte ho bratrsky mezi sebou. Před soudem nevedte sporů, neboť oběma stranám jest to k velké škodě na duši, na těle i statcích. Raději usilujte mstiti křivdy, které se dějí Bohu, nežli které se dějí Vám. V tom právě pohříchu bloudí celý svět, že lidé hledí mstiti více křivdu vlastní, nežli křivdu proti Bohu. Tuto cestu nejvíce Antikrist upravuje a krásně dláždí, zvláště nám kněžím, kteří chceme, aby ustanovení lidská byla zachovávána přesněji nežli slovo Boží. Hle, tento kněz, mnich nebo prelát smilní nebo cizoloží: Ten

zločin zůstane bez trestu. Avšak učí-li čemu podle vlastní vůle, to chce, aby se zachovávalo pod trestem klatby. Podobně moc světská netrestá, urazí-li kdo Boha. Ale řekne-li jim kdo: "páni konšelé, odsoudili jste mne nespravedlivě," což se děje častěji, tu trestají mečem, že prý obviňuje soudce z nespravedlnosti.

Já však doufám v Pána, že Vás vysvobodí od toho zlého, a že budete více než ustanovení lidských ostříhati zákona Jeho. Zachováte-li ten, nebude Vám moci nikdo uškoditi: Protož, nejdražší, dbejte těch věcí, které jsou věčné a nikdy nehynou. Dvě zajisté jsou takové věci: zatracení a život věčný. V zatracení ustavičný oheň, temnoty, nesmírná muka a věčné pálení s ďábly. V životě však věčném je dokonalá radost a světlo, tam není bolesti ani muk, a žije se s samým Bohem a jeho anděly. Jakož dí sv. Pavel: "Čeho oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na

srdce lidské - lidské rozumějte tu v plném smyslu - nevstoupilo, připravil Bůh těm, kteříž ho milují". Budeme tedy blaženi, až budeme zakoušeti oné blaženosti, kde bude dokonalá láska; tam zajisté uvidíme, kdo jest vyobcován z církve, kdo zatracen a zlořečen, tam vyjdou na jevo všechny hříchy utajené nyní v srdci lidském. Tam dojdeme takové radosti a útěchy, že jí nebudeme zbaveni nikdy. A vytrpíme-li zde něco pro Krista, budeme blaženi. Křížem zajisté a utrpením jako zlato ohněm zkouší nás mistr, který celý svět učinil z ničeho. Budeme tedy blaženi, setrváme-li jen v dobrém až do konce.

Vědouce, nejdražší, že svět se řítí k horšímu a smrt že jest ve dveřích, a my že se v krátce odtud máme odebrati, žijte předně zbožně a svatě, varujte se hříchů. Pak usilujte o to, co jest nebeského. Konečně milujte z celého srdce Boha a důvěřujte v něho, že Vás ozdobí pro zásluhy Ježíše Krista ve své slávě a účastnými učiní svého království. Amen.

(4)

DO PLZNĚ.

Dobrým setrvání ve ctnosti a hříšným svaté poznání Pána našeho Jezu Krista.

Páni milí a bratři v milosti Boží ! S velikou bolestí slyším, že jste mezi sebou roztrženi a nesvorní v pravdě Boží. Že dobře počavše, zlé konáte, Boha hněváte, duši své škodíte, jiným dáváte zlý příklad a maříte svou čest. Pro malý zisk světa tohoto málo vážíte život věčný. Ó, proč nepomníte, že dí Spasitel: "Co platno jest člověku, kdyby získal celý svět, ale uškodil své duši ? A kterou odměnu dá člověk za duši svou ?" Ó, proč nepomníte, že jste byli dobrým vzorem vši české zemi v dobré shodě, v slyšení slova Božího a v maření zlého ? Ó, kterak jste pozapomenuli, že to byla Vaše svatá jednota v dobrém, co Vás bránilo od nepřátel a činilo bohatými a vzácnými před Bohem i před lidmi ? Znamenal to nepřítel Boží, ďábel, a mrze se na to, vzbudil Antikristovy a své údy, aby z Vás vypudili Boží milost a vůli a navrátili jemu, bídnému duchu, dům, z něhož byl vyhnán, aby on, pojma sedm duchů horších, zase se navrátil a aby hůře bylo nežli prve. Již ranní pitky, již hry, již jiné nepravosti navrátil ve Vás, vyrazil z Vás slovo Boží. Kde máte pastýře duší svých ? Kterak Vás vede ? Rána není ukázána, není, kdo by se slitoval, aby uvázal Vaše poranění od lotrů a nalil vína a oleje.

Máte leda ty, kdož Vám nalévají jedu zlehčováním Písma, a oleje ne lásky pravé, ale pochlebenství. Nevíte, že pochlebník jest sladký nepřítel, ale kdož koho tresce, ten toho miluje a rány léčí, byť se neduživý hněval a: vzpíral. O svatý Řehoři, veliký papeži, ty díš: "Ten jedině bude mým přítelem, kdož setře s mé duše nečistoty." Milý svatý, pros za Plzňany, ať tě v tom následují. A tehdy budou jako prve velebiti Boží slovo, milovati kázání proti hříchům, vinouti k sobě vůdce pravé a vlky hltavé puditi od sebe. Znamenati budou, že kdo je tresce, ten je vede k Bohu, a kdo pochlebuje, ten že je od Boha odvádí; kdo pochlebuje, že krmí jedem, kdo však tresce, napájí vínem. Budou pamětlivi, že brzo zemrou a že blaze tomu, kterýž umře dobře, ale běda, kdo naprzně se hříchem, upadne do věčného ohně.

Ó, milí křesťané, víte, že „pověst dobrá lepší jest než mast drahá“. Kam chcete dítí svou dobrou pověst, která zněla takto: "Plzňané jsou nejsvornější, město své řádně spravují, slovo Boží milují, pudí ven kněžské ženy a prostopášníky; zamezili hry v kostky a dali dobrý příklad jiným městům." Vpravdě zavítal mezi Vás Bůh a nasil pšenice. Ale ďábel vtrousil koukol, aby pšenici udusil.

Ach, pro milého Pána Boha, pro ohavné a nejukrutnější Boží umučení, pro své spasení, pro svou čest, pro polepšení jiných i pro své štěstí: kdož jste chybili, uhoďte v pravdu, a kdož jste svatí, buďte světější ! Neboť dí Pán Bůh: "Čas blízko jest. Kdo škodí, škod' ještě a kdo jest v mrzkostech, buď' ještě mrzčí, ale kdo jest spravedliv, buď' ještě spravedlivější a svatý ještě světější. Aj, přijduť brzo a odplata má jest se mnou, odplatiti každému podle skutků jeho." Tak dí Pán Ježíš. Přijmete-li jeho slovo mile a zachováte je, dá odplatou život věčný v radosti nesmírné. Pakli nepřijmete a nezachováte, dá zatracení věčné v ohni věčném, v temnostech mezi ďábly, 'kdež nižádného nebude odpočinutí ani utěšení.

,Ale doufám jeho svaté milosti a mám naději, a proto Vám píši, že dobří setrváte a druzí se polepšíte ve všem dobrém. A tak budete synové Boží, měšťané města, v němž nebude temnosti ani zarmoucení a v němž budete viděti Boha Otce i znáti všecky věci a jeden druhého milovati plně jako sám sebe, a budete každý míti, co bude kdo chtíti. K tomu rač Vám všem v městě Plzni, nyní rozvráceném, dopomoci Otec i Syn i Duch svatý smrtí Pána Krista a s pomocí Panny Marie i všech svatých. Amen.

POLSKÉMU KRÁLI VLADISLAVU JAGELOVI.

Hlas Husův proniká až za hranice. Jak užíval vážnosti, jaké si dobyl, ukazuje Hus polskému králi Vladislavu Jagelovi, v němž se zároveň odráží radost a mocný dojem z polského vítězství u Grunvaldu z 15. července 1410, o něž se mnoho zasloužila pomoc českého a moravského rytířstva, z jedné z největších bitev mezi Slovy a Němci. Odvěkému nepříteli Polska, Řádu německých rytířů, padl tu výkvět jeho rytířstva v čele se samým velmistrem. Nebylo tím však ještě dobyto míru a Řád našel spojence v německém králi Zikmundovi, jenž se ho ujímal na nátlak veřejného mínění v říši. Česká veřejnost a s ní i Hus sledovala proto s napětím průběh vojny i mírového jednání a oddechla si teprve, když došla zpráva o podepsání míru v Toruni 1. února 1411.

Spasení a milost, pokoj i vítězství od Boha Otce a P. Ježíše Krista ! Nejjasnější panovníče a králi vznešený ! Když posel Vašeho veličenstva Oneš z Hůrky přinesl jistou novinu o vítězství a chvályhodném míru, způsobil velikou radost mému srdci, že je nedovede ani péro vypsát ani slovo vyjádřit, jak by slušelo. Vím však, nejkřesťanštější králi, že nikoli moc Vaší vznešenosti, ale svrchovaný král, Pán pokoje J. Kristus pokořil přemocně zpupné nepřátele a Vaší cti soupeře a odpůrce, svrhl je se stolce pýchy a vyvýšil pokorné, aby se obojí trásl, majíce na očích moc samého krále pokoje, vzývali jeho pomoc ve svých potřebách a věděli, že není vítězství leč od něho, jehož žádný člověk nedokáže přemoci a jenž pokorným dává vítězství a za pokoru nakonec vyvyšuje. Neboť častěji učil, řka: "Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen." Naplnilo se obojí. Kde jsou zajisté dva meče nepřátel ? Vpravdě poraženi jsou meči, jimiž se pokoušeli zastrašit pokorného. Hle, dva meče vám poslali, násilí a zpupnosti, a mnoho tisíc ztratili, tvrdě pokořeni. Kde jsou meče, koně v čabrakách a vojáci v brnění, v něž doufali ? Kde bez počtu zlatých a pokladů ? Vše to věru selhalo. Neuvěřili zpupní, že by mohli zvítězit chudí a pokorní. Zklamáni jsou, kdož neměli především důvěry v P. Ježíše. Protož, panovníče nejjasnější, uvažujte o tom v duchu své moudrosti, zachovejte pokoru, poněvadž povyšuje, držte se krále, krále pokoje P. Ježíše Krista a směřujte k míru s nejjasnějším panovníkem králem Zikmundem. A bude-li co žádat podobně zpupně, což však, dá Bůh, neučiní, Vaše veličenstvo se přesto přidrží mírnosti a pokory, aby nedošlo k novému prolévání krve křesťanské a duše nebyly uvedeny v nebezpečství. Já pak, neužitečný služebník Kristův, neustanu se vším lidem vzývat milost všemohoucího Pána za takový mír, aby jej ráčil dopřát nejhlavnější Pán. Přejí si též, vznešený králi, ze srdce spatřit tělesnými očima Vaši osobu, což, doufám, ráčí mi dopřát P. Ježíš Kristus, usoudí-li, že to nějak prospěje Vašemu veličenstvu nebo mému kázání. Všemohoucí Bůh račiž být s Vaším veličenstvem skrze našeho Spasitele, prostředníka mezi Bohem a lidmi, P. Ježíše Krista. Amen.

ODVOLÁNÍ K BOHU.

Přestávka, kterou způsobila v Husově boji smrt Zbyňkova, nebyla dlouhá. Proces, vlivem královského dvora mlčky téměř zastavený, obnoven byl v létě 1412, když se Hus vzepřel proti okázalému kramaření odpustky, zahájenému papežským prodavačem na získání prostředků k válce proti oběma druhým papežům. Husovo statečné vystoupení pohněvalo totiž náladového Václava IV., jenž tolikrát Husa dosud ochránil. Tu papež, nepotřebuje se již ohlížeti na dvůr, vyhlásil nad Prahou interdikt, velkou to klatbu, která v místě odsouzenčova pobytu zastavovala bohoslužby, křty i pohřby. Na rozkaz králův i úpěnlivé prosby přátel, aby zachránil aspoň sebe, opustil Mistr Jan 18. října 1412 Prahu, poručiv při svou tomu, jenž mu zbyl jediný, Bohu.

Bůh všemohoucí, jediný v podstatě, trojí v osobách, jest zajisté první a poslední útočiště a Pán utiskovaných, jenž pravdu na věky chrání; křivdu trpícím zjednáva právo a spravedlnost, blízko jest všem, kdož ho vzývají v pravdě; jenž vysvobozuje vězně, činí vůli těch, kdož se ho bojí, ostříhá všech, kdož ho milují, a v záhubu uvádí všechny nenapravitelné hříšníky. A Ježíš Kristus, pravý Bůh a pravý člověk, jsa v sklíčenosti obklopen biskupy, zákoníky a farizejskými kněžími, nespravedlivými soudci a svědky, a chtěje jako syn Boží nejtěžší a nejpotupnější smrtí vykoupiti od věčného zavržení ty, kdož před stvořením světa byli vyvoleni, ten přeznamení příklad zůstavil následovníkům svým na památku, aby při svou poručeli všemohoucímu, vševědoucímu a vše dobré chtějícímu Pánu, takto řka: "Popatř, Hospodine, na soužení mé, an se pozdvihl nepřítel, nebo Ty jsi spomocník a vysvoboditel můj. Ty, Hospodine, oznámil jsi mi a dozvěděl jsem se, Ty jsi mi ukázal úklady jejich, když já jako beránek tichý, kterýž veden bývá k zabití, netušil jsem, že o mne rady skládali, řkouce: Zkazme strom s ovocem jeho a vyhladíme jej ze země živých a jméno jeho nebudiž připomínáno více ! Ty však, Hospodine zástupů, kterýž spravedlivě soudíš a zpytuješ ledví a srdce, (budiž mým soudcem) ať spatřím pomstu Tvou na nich. Nebo Tobě zjevil jsem při svou, poněvadž se rozmnožili ti, kteří mne souží, a společně učinili radu, řkouce: Bůh ho opustil, vrhněte se na něho a chopte se ho, poněvadž není, kdo by ho vysvobodil. Popatř tedy, Hospodine, a viz, poněvadž Ty jsi má trpělivost. Vytrhni mne z nepřátel mých. Bůh můj jsi Ty, neodstupuj ode mne, nebo soužení blízké jest a není, kdo by pomohl. Bože, Bože můj, popatř na mne, proč jsi mne opustil ? Nebo psi mnozí obskočili mne, rada zlostníků oblehla mne, nebo mluvili proti mně jazykem lživým a řečmi nenávisti mne obklopili. Vrhli se na mne bez příčiny, místo aby mne milovali, olupovali mne a odplatili mi zlým za dobré, a nenávistí za lásku mou."

Nuže, opíraje se o nejsvětější a nejpožehnanější tento příklad Spasitelův, odvolávám se od těžkého potlačení, od nespravedlivého rozsudku a nepravého vyobcování biskupů, zákoníků, farizeů a soudců, sedících na stoličce Mojžíšově, k Bohu. Jemu poručím při svou ve šlépějích Spasitele Ježíše Krista tak, jak se i svatý a veliký patriarcha cařihradský Jan Zlatoústý odvolal od dvojího sněmu biskupů a duchovních, i blahoslavení, jak doufám, biskupové Ondřej pražský a Robert linkolnský, když byli křivě potlačeni, odvolali se pokorně a s prospěchem od papeže k soudci nejvyššímu a nejspravedlivějšímu, kterýž se nedá ani zastrašiti bázní, ani ohnouti láskou, ani skloniti darem, ani oklamati falešnými svědky.

Pročež prosím, aby všichni Kristovi věrní a zvláště knížata, páni, rytíři, panoši a ostatní obyvatelé našeho českého království věděli a cítili se mnou, tak těžce postiženým

nepravou klatbou, vymoženou zejména mým žalobcem a protivníkem Michalem Sudivým, bývalým farářem u sv. Vojtěcha na Novém Městě pražském, za souhlasu a pomoci kanovníků svatovítských, jako hrom vrženou Petrem kardinálem jáhnem svatého Anděla, ustanoveným soudcem od římského papeže Jana XXIII. Ten skoro po dvě leta nechtěl dopřáti mým obhájcům a zástupcům slyšení, jež se nemá odepřít ani židovi, pohanovi nebo kacíři, ani nechtěl vyhověti jakékoli odůvodněné omluvě, že jsem nepřišel na soud osobně; ani nechtěl s otcovskou láskou dobrotivě přijmouti svědectví university pražské s přivěšenou pečeti a s ověřením veřejných notářů, povolanych k svědectví. Z toho jasně vysvítá, že jsem neměl býti odsouzen pro vzpurnost, poněvadž jsem, byv pohnán, nepřišel k římskému dvoru nikoliv ze zpupnosti, nýbrž z rozumných důvodů: jednak proto, že na všech stranách byly mi nastrojeny úklady na cestě, a jednak, že mne varovala nebezpečnost jiných, totiž oloupení mistrů Stanislava (ze Znojma) a Štěpána z Pálče, kteří, uposlechnuvše předvolání, byli v Bologni oloupeni o peníze a o jiné věci a hanebně uvězněni. A jednáno s nimi jako se zločinci, ač nebyli dosud vůbec vyslýcháni. A také proto, poněvadž moji zástupcové se na římském dvoře nabídli podstoupiti trest upálení, každému, kdokoli by se chtěl proti mně postavit s týmž závazkem jako žalobce. I proto, že můj zákonný zástupce na jmenovaném dvoře byl uvězněn, ačkoli toho, jak myslím, ničím nezavinil. www.andele-svetla.cz

Že pak všechna stará práva, tak Boží Starého a Nového zákona, jako církevní nařizují, aby soudcové přišli tam, kde byl zločin podle udání spáchán, a tam vyšetřili žalobu proti obžalovanému nebo nařčenému u těch, kteří znají obžalovaného z osobního styku a nejsou zlovolní protivníci a nepřátelé obžalovaného neb udaného člověka, nýbrž jsou lidé počestní, ne přestupníci zákona Ježíše Krista, nýbrž horliví jeho milovníci, a konečně, aby předvolaný nebo obžalovaný měl vhodný a bezpečný přístup k soudu a soudce spolu se svědky nebyl jeho nepřítelem, jest zřejmo, poněvadž nebyly dodrženy tyto podmínky, abych se mohl dostavit bez ohrožení života, že jsem před Bohem prost obvinění z tvrdošijnosti a nepravé a lehkomyšlné klatby. Já, Jan Hus z Husince, na slavné pražské universitě mistr filosofie a řádný bakalář svatého bohosloví i potvrzený kněz a kazatel v kapli, zvané Betlém, podávám toto odvolání Ježíši Kristu, soudci nejspravedlivějšímu, kterýž bez nedostatku zná, chrání a soudí, zjevuje a odměňuje spravedlivou při každého člověka.

(7)

ZÁSTUPCŮM V KAPLI BETLEMSKÉ.

Jaké vnitřní boje stálo Husa odhodlání uposlechnouti rozkazu krále, ukazuje dojemně list, kterým prosí o radu své zástupce v Betlémě.

Milovaným v Kristu bratřím, Mistrům Mikuláši (z Miličina), Martinu (z Volyně) a Havlovi, spolupracovníkům v slovu Páně, a jiným bratřím v svatém Betlémě.

Pokoj Vám. Kdo toho pokoje hledá, nebude míti pokoje s tělem, světem a ďáblem. "Soužení," dí Spasitel, "budete míti na světě; budete-li však horliví následovníci dobrého, kdo vám může uškodit?" Pročež, chtěje horlivě hlásati evangelium, jsem naplněn smutkem, poněvadž nevím, jak se mám rozhodnouti.

Uvážil jsem v duchu ono slovo Spasitelovo v evangeliu Janově v kap. 10.: "Dobrý pastýř duši svou pokládá za ovce své; ale nájemník a ten, kterýž není pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce i utíká, a vlk lapá a rozhání ovce." Uvážil jsem i s druhé strany výrok v 10. kap. Matoušově: "Když pak se vám budou protiviti v jednom městě, utecte do jiného." Hle, přikázání nebo dovolení Kristovo! V rozporu mezi nimi nevím, co bych měl učiniti.

Uvážil jsem list blahoslaveného Augustina k biskupu Honoratovi, jenž se ho tázal v podobném případě; odpovídaje mu, soudí nakonec takto: "Kdokoli tudíž prchne tak, že jeho útekem církev nepozbude nevyhnutelné služby, činí, co přikázal nebo dovolil Pán. Kdo však prchne tak, že stádo Kristovo přijde o pokrm, z něhož duchovně žije, ten jest oním nájemníkem, který vida, an jde vlk, uteče, poněvadž nemá péče o ovce. To Ti, bratře nejmilejší, poněvadž se mne tážeš na radu, píši z pravé lásky, co uznávám za pravdu; nepředpisuji Ti však, abys nenásledoval mínění lepšího, jestliže bys je našel. Nemůžeme však nalézt nic lepšího, co bychom učinili v těchto nebezpečnostech, než prositi Pána Boha našeho, aby se smíloval nad námi..." Tak píše Augustin.

Vy tudíž mne zpravte, zda můžete souhlasiti s Augustinovou radou. Skličujeť mne svědomí, že má nepřítomnost způsobí pohoršení, byť se i ovcím dostávalo nutného pokrmu slova božího.

S druhé strany se mne však zmocňuje strach, že můj návrat způsobí znovu vyhlášení zlomyslně smyšleného interdiktů a odnětí pokrmu, totiž přijímání velebné svátosti a jiných věcí, směřujících ke spáse.

Proto se pokorně modleme, aby nás všemohoucí Pán ráčil poučiti, co tedy já ubohý mám učiniti v tomto případě, abych neopustil cesty spravedlnosti...

REKTORU M. KŘIŠŤANOVÍ Z PRACHATIC.

Ještě jednou, z jara 1413, vymohli přátelé prosbou k zemskému sněmu předvánočnímu aspoň pokus o smírné skoncování Husova procesu. Hus stojí tentokráte proti vlastním bývalým druhům, kteří se od něho odvrátili, když loni neposlechl opatrných jejich rad a neváhal dáti v sázku poslední oporu, kterou stál i padal, přízeň krále. Tito doktoři bohosloví, především Stanislav ze Znojma a Pálež, podali návrh, jenž na Husovi žádal naprosté podrobení. Návrh ten poslal předseda smírčí komise, universitní rektor M. Křišťan z Prachatic, Husovi, jenž z venkova přišel nejspíše na blízko Prahy, aby se tu zúčastnil jednání. Odmítavá odpověď, kterou tu Hus napsal o nepřijatelném návrhu bývalých přátel a spolubojovníků, pěkně zrcadlí všecku jeho mravní statečnost na neposledním tomto rozcestí jeho života. Vzrušeně i pobouřeně vykládá otcovskému příteli důvody, proč nemůže ustoupit, větami hluboké životní moudrosti zaklíná běsy slabosti a zbabělosti. Ví, co značí tento krok, kterým rozbíjí poslední pokus O smír, je připraven na to, že jeho psanectví skončí vydáním na popravu. Než to, k čemu radí doktoři, není než bezecná zbabělost, něco mnohem horšího než zemřít jako zločinec v mukách na hranici. Sama minulost obou těchto starších mistrů, nemůžná a ustrašená, musí mu býti výstrahou. I strhuje za sebou poslední mosty. Dopsav list, uvědomuje si Hus, že vlastně zadal pravdě již tím, že se dvorem nechal přiměti k mlčení. I končí prohlášením, že se zase vrací ke kázání, stůž to již cokoli.

Spaseni od Pána Ježíše Krista ! Návrh fakulty theologické s pomocí Krista Pána nepřijmu, ani kdybych stál před ohněm pro mne připraveným. A doufám, že smrt dříve buď mne nebo ty dva odpadlíky od pravdy přivede do nebe nebo do pekla, než se shodnu s jejich názorem. Poznal jsem zajisté oba, že dříve právě vyznávali pravdu podle zákona Kristova. ale potom, strachem zděšení, obrátili se k pochlebování papežovi a ke lži. A Pálež jmenuje nás viklefovci, jako bychom bloudili v celé víře křesťanstva; a Stanislav (ze Znojma) nazývá nás nevěrci, věrolomci, šílenci a kněžstvem zlořečeným. Avšak nevšímá bych si takových řečí, kdyby jen nesílily Antikrista ve špatnosti. Než doufám s Boží milosti, že bude-li nutno, chci se proti nim postavit až do ohně k upálení. A nemohu-li sám osvobodit pravdu ve všem, aspoň nechci býti nepřítelem pravdy, nýbrž chci se smrtí postavit na odpor proti takovéto dohodě. Ať běží svět, jak mu Bůh dovolí běžeti. Lépe jest dobře zemřít, nežli zle živu býti. Pro trest smrti nesmíme se dopustiti hříchu. Skončiti tento život v milosti, jest vyjít ze strastí. "Kdo přidává vědomosti, přidává práce." Kdo pravdu mluví, hlavu si rozbíjí. Kdo se bojí smrti, pozbývá radosti života. Nade vším vítězí pravda. Vítězí, kdo padne, neboť žádná mu neuškodí zlost, neovládne-li ho jen žádná nepravost. Praví zajisté apoštol Petr: "Kdo jest, jenž by vám učinil zle, budete-li následovníci dobrého ?" "Blahoslaveni jste, když vám lidé budou zlořečiti," dí Pravda. "Za největší radost mějte, bratří, kdykoli upadnete v rozličná pokušení; blahoslavený muž, který snáší pokušení, neboť osvědčí-li se, obdrží korunu života."

To jsou mé opory a pokrm, jímž zotavuji ducha, aby byl silným proti všem protivníkům pravdy. A doktoři oni, o nichž říkáte, že nechťi jednati proti svědomí ? Vy víte, jak mluvil Pálež v domě Vašem. A vím jistotně, čeho se držel Stanislav; a že ve spise o Sentencích hájil trvání chleba. A mne se tázal, dříve než počal boj, chci-li s ním držeti totéž. A hle, potom přísahal a odpřisáhl, a po dvou letech, když přišel Štěkna se svým traktátem, dostav strach z arcibiskupa a nedoveda uniknouti, vypověděl pod přísahou, že prý traktátu onoho nedokončil. A dříve, než byl zavolán na dvůr arcibiskupův, řekl: "Mnich Štěkna musí přede mnou kleknout a prosit za odpuštění, že se opovážil prohlásiti můj

traktát za novou sazenici bludů." Jak tedy mohu jim uvěřiti, že by neradi jednali proti svědomí? A to jim není úrazem svědomí, že nás nazývají nevěřícími, věrolomci, pomatenci, od veškeré víry Kristovy bloudícími a kněžstvem zlořečeným? Bůh to sud' !...

Bud'te zdráv v Kristu Ježíši.

Myslím, že jsem zhřešil, upustiv po vůli králově od kázání. Nechci proto již tak hřešiti.

(9)

PŘÁTELŮM NA ROZLOUČENOU PŘED ODCHODEM NA KONCIL.

V novém vyhnanství, do něhož se Hus vrátil, nastal obrat až po půldruhém roce, na sklonku 1414, kdy se podivuhodně sehrané akci a pletichám krále Zikmunda podařilo vynutiti jeho vydání na soud do Kostnice záludným slibem bezpečného listu, pověstného glejtu. Tušení, že slíbená listina krále, známého věrolomností, není než cár papíru, i naděje, že na světovém fóru církevního sněmu dokáže ospravedlniti svoji při, zápasí spolu tklivě v Husově listě věrným přátelům, kterým se s nimi loučí, odcházejí z Čech počátkem října 1414.

Mistr Jan Hus, jak doufám, kněz a služebník Pána Ježíše Krista, všem věrným a milým bratřím a sestrám v Pánu Ježíši, kdož skrze mne slýchali a přijali slovo Boží: milost a pokoj od Boha, otce našeho, i od Ducha svatého, abyste přebývali bez poskvrny v jeho pravdě.

Věrní a milí přátelé! Víte, že jsem s Vámi věrně pracoval po dlouhý čas, káže Vám slovo Boží bez kacířství a bez bludů, jakož víte, a usilování mé bylo, jest i bude až do mé smrti o Vaše spasení. A zamýšlel jsem kázati Vám před svým odjezdem, než bych odjel na koncil do Kostnice, (než nebylo to již možno) a zejména Vám ohlásiti křivá svědectví i svědky, kteří proti mně svědčili; mám je všecy sepsány i s jejich svědectvími. A budou Vám oznámeni, proto, abyste, ztratí-li mne neb odsoudí na smrt, Vy, to vědouce, se nelekali, že bych byl odsouzen pro nějaké kacířství, jež bych držel. A také proto, abyste stáli v té pravdě bez strachu a bez viklání, kterou dal Vám poznati Pán Bůh skrze věrné kazatele i skrze mě nestatečného. A za třetí proto, abyste se uměli varovati kazatelů Istivých a pokryteckých. A již jsem se vypravil na cestu bez bezpečného průvodního listu, mezi velmi veliké a mnohé nepřátele, mezi nimiž nejhorší jsou nepřátelé domácí, jakož poznáte z jejich svědectví a zvíte po skonání koncilu. Bude jich mnohem více, než bylo proti našemu milosrdnému Vykupiteli, i biskupů i mistrů i knížat světských i zákoníků.

Ale doufám svému milostivému, moudrému a mocnému Spasiteli, že pro své zaslíbení a pro Vaši věrnou modlitbu dá mi moudrost a statečnost Ducha svatého, abych setrval a oni aby nemohli mne uchýliti na křivou stranu, i když mi dá trpěti pokušení, pohanění, vězení neb smrt, jakož jest sám trpěl a své nejmilejší služebníky v totéž poddal a nám dal příklad, abychom trpěli pro něho a pro své spasení. On Bůh a my jeho stvoření. On Pán a my služebníci. On král všeho světa a my nestatečné lidičky. On bez hříchu a

my hříšní. On nepotřebuje ničeho, kdežto my potřebujeme. On trpěl pro nás hříšné, i proč bychom my netrpěli? Však naše utrpení v milosti jest naše očistění od hříchů a zbavení věčných muk, a smrt naše jest naším vítězstvím. Jistě nelze věrnému jeho služebníku prohrát, když s jeho pomocí vytrvá.

Protož, milí bratří i milé sestry, modlete se snažně, ať mi ráčí dáti setrvání a aby mě ráčil ostříhati od poskvrnění. A je-li k jeho chvále a k našemu prospěchu má smrt, ať mi ji ráčí dáti podstoupiti bez zlého strachu. Pakli jest k našemu dobrému nebo lepšímu, aby mě Vám ráčil navrátiti, i tam i zpět přiveda mne bez úrazu, abychom se ještě spolu poučili v jeho zákoně, potrhali něco Antikristových sítí a ostavili dobrý příklad po sobě budoucím bratřím.

Již mě snad v Praze před smrtí neuzříte. Pakli mě však mocný Bůh ráčí Vám vrátiti, bude naše shledání tím radostnější. A ovšem, když se shledáme spolu v radosti nebeské. Bůh milosrdný, jenž dává svým pokoj dokonalý zde i po smrti a jenž z mrtvých vyvedl pastýře velikého, vylitím jeho krve, jež jest věčné svědectví našeho spasení, rač Vás ve všem dobrém uzpůsobiti, abyste plnili jeho vůli v svornosti bez roztržky, a majíce pokoj v ctnostech, abyste věčného pokoje došli skrze Pána našeho Jezu Krista, jenž jest věčný Bůh a pravý člověk, zrozený z Panny Marie. Jemuž jest chvála a bude na věky se všemi vyvolenými, s nimiž setrvávíce v pravdě, budeme přebývati v radosti. Amen.

(10)

PŘÁTELŮM PO PŘÍJEZDU DO KOSTNICE.

3. listopadu 1414, po třínedělní cestě, přibyl Hus do Kostnice. Nazítří v noci píše o tom i o cestě a o prvních dojmech v městě do Čech list, v němž je patrný zmatek shonu, v jakém se tu octl, i velká nebezpečnost, vynořující se tu na obzoru: agitace nepřátel i nejistota právní, pocházející z toho, že neměl průvodního listu papežova ani Zikmundova, který ještě nedošel. Král zdržel totiž pletichářsky jeho vydání až do chvíle, kdy měl jistotu, že Hus překročil hranice; tu pak místo slíbeného právního listu průvodního poslal pouhý bezcenný pas. A to Hus ještě ani zdaleka netuší zákeřné té hry, tím méně toho, že papež posílá Lacemboka ke králi také proto, aby se ujistil Zikmundovým souhlasem k Husovu uvěznění.

Spasení od Ježíše Krista. Přijeli jsme do Kostnice v sobotu po svátku Všech svatých beze vší nehody; procházejíce městy, přibíjeli jsme latinské i německé vyhlášky. V Kostnici bydlíme v ulici blízko obydlí papežova a přijeli jsme bez průvodního listu. A nazítří Michal Sudivý přibil na kostele klatby proti mně vydané s velikým nápisem, že to jsou nálezy proti vyobcovanému a zatvrzelému Janu Husovi, podezřelému z kacířství, a mnoho jiného. Já však s pomoci Boží toho nedbám, věda, že ho poslal proti mně Bůh, aby mi zlořečil pro mé hříchy, na zkoušku, dovedu-li, a chci-li co trpěti pro Jeho jméno. Pan Lacembok s panem Janem Kepkou byli u papeže a mluvili s ním o mně. Řekl, že nic nechce činiti násilně.

Povídá se, ale jen tak, že španělský papež Benedikt jede na koncil. Dnes došel posel, že burgundský vévoda s brabantským ustoupili z bojiště, a že prý král Zikmund přijel před třemi dny do Cách a byl tam korunován; a papež s koncilem prý nás čeká..

A poněvadž z Kostnice do Cách je 70 mil, myslím, že král sotva přijede do vánoc; podle toho soudím, že koncil, nebude-li rozpuštěn, skončí asi o velikonocích.

Píce je tu drahá, nocleh stojí půl dukátu na týden. Koně jsou levní. Takový, co byl koupen v Čechách za 6 kop, dostane se za 7 dukátů. My s panem Janem poslali jsme koně do města Ravensburka, 4 míle odtud. A myslím, že budu mítí brzy nedostatky; poproste tedy po přátelích; vyjmenovávati je trvalo by dlouho a bylo by těžko se jich domysliť. Pan Lacembok jede dnes ke králi a uložil mi, abych před královým příchodem ničeho v jednání nepodnikal; i doufám, že budu odpovídati ve veřejném slyšení.

Je tu mnoho Pařížských a Vlachů, ale ještě málo arcibiskupů a biskupů také málo. Kardinálů je hodně, jezdí na mezcích, ale jsou lační (všední).

Když jsem přijížděl do Kostnice, hned jsem uslyšel, jak se sjíždějí, převeliký zástup na koních. A sbíhalo se mnoho lidí. Mnozí naši Čechové utratili cestou všechny peníze a mají již bídu; je mi jich velice líto, ale nemohu všem dávat. Koně pana Přibyslava vzal si pan Lacembok, kuň Rabštejn vyniká však nade všechny silou i bujností. A jen toho mám u sebe, kdybych snad měl někdy jeti za město ke králi.

Pozdravujte všechny přátele, žádného nevyjímaje. Toto jest list z ciziny, psaný v neděli v noci po Všech svatých v Kostnici. Žádný rytíř Čech není nyní v Kostnici kromě pana Jana Kepky, který mne přivedl a chrání skutečně jako rytíř, a všude více káže než já, hlásaje mou nevinu. Psáno v Kostnici. Modlete se k Bohu za setrvání v pravdě.

(11)

PŘÁTELŮM Z VĚZENÍ V BŘEZNU 1415.

Ani ne do čtyř neděl, 28. listopadu, vrátil se Lacembok a dávno přichystané zatčení provedeno. Hus uvězněn v krutém žaláři a úplně odtržen od věrného pana Jana Kepky z Chlumu i Václava z Dubé, od M. Jana Kardinála i páně Janova písaře, Petra z Mladoňovic. Teprve, když o vánocích přijel do Kostnice král Zikmund, podařilo se přátelům uplatiti žalářníky a dorozumívati se s Mistrem, který zatím v těžkém vězení byl vyslýchán a mnoho se natrpěl nemocemi. Převedení do jiného žaláře a nová nemoc přetrhly koncem ledna 1415 tyto styky, počátkem března však byly zas obnoveny. Česká společnost v domě dobré paní Fídy vzrostla tou dobou o Husova otcovského přítele Křišťana z Prachatic, jenž se vydal za milovaným žákem do Kostnice, a o doktora Jana Jesenice, mnohaletého již Mistrova advokáta, který se arci musil skrývat. Hus žertem ho jmenuje skrývačkou. Železná Brada, podobně jako sebe Husou a pana Kepku doktorem Bibrašským; na cestě do Kostnice hájil totiž Husa v Bibrachu tak výmluvně, že si u přátel dobyl čestného toho jména.

O duchu jejich tehdejšího přátelského dopisování svědčí i tato ukázka:

Milosrdný Bůh zachovejž a posilujž Vás v milosti své a dejž Vám spolu se mnou vytrvalost v Kostnici (constanciam in Constancia), poněvadž, budeme-li vytrvalí, spatříme nad sebou pomoc Páně...

Teprve nyní se učím rozuměti žalmům, opravdově se modlit a chápati pohanění Kristovo i utrpení mučedníků. Pravit Izaiáš: "Soužení dává pochopení." A rovněž: "Kdo nebyl zkoušen, co ten ví ?"

Nerozumím, čeho žádá Bibrašský doktor. Z jeho zanedbávání dopisů nedomýšlí se Husa ničeho; jen ať jest zdrav. Především však kéž Pán posílí zdraví jeho duše. A doufám, že se mu i tak povede vždy líp, k šťastnému dovršení po smrti v nebesích.

Radujte se všichni, kteří jste pospolu v Pánu, pozdravte se vespolek a připravujte se, abyste před velikonočními svátky hodně přijali tělo Páně. Já jsem ho, pokud se přijímá ve svátosti, dlouho postrádal a dále ještě budu postrádati, dokud se bude líbiti Bohu. Utěšuji se však tím, že ho rovněž neměli v žalářích a na pouštích Kristovi apoštolé ani mnoho jiných svatých. Jsem rád, že bydlíte pohromadě a že se dobře vede všem, i Železné Bradě. Mně je taktéž zcela dobře, jak doufám v Ježíši Kristu, a ještě lépe bude mi po smrti, zachová-li přikázání Boží až do konce.

Ó, kéž by mi Bůh dopřál času, abych mohl napsat obranu proti Ižim Pařížského kancléře (Gersona) , jenž se tak nerozvážně a nespravedlivě neostýchal nařknouti bližního před tak mnohými lidmi z kacířství. Snad však Bůh dá dříve umřítí mně nebo jemu a na soudě svém lépe vše rozhodne, než bych dovedl já napsat.

(12)

O PRVNÍM SLYŠENÍ 5. ČERVNA 1415.

Kratičkou idylu tu ukončilo náhle 24. března 1415 převezení Husa na vzdálený zámek Gottlieben. Jest zase na děle než dva měsíce odtržen úplně od přátel. Shledá se s nimi až 5. června na veřejném slyšení, jež mu vymohli v dorozumění s přáteli českými nátlakem na krále Zikmunda. Dojem první této veřejné srážky s koncilem - konečně se jí přece dočkal - vystihuje lístek, kterým se Husovi podařilo obnoviti spojení s přáteli. Zastání, jehož se mu neočekávaně dostalo v hluku a křiku, jakým byl zprvu uvítán, a to od věrného žáka M. Jana Kardinála a od polského doktora Pavla Vlodkoviče, kterého znal ještě z Prahy, dojalo ho tak, že naráz zapomněl všeho, co zakusil, a důvěřuje, že se mu podaří ospravedlniti se v očích vážných mužů na koncilu. A v klamně naději té vytýká přátelům, že mu ztížili postavení traktátem, kterým za vrcholícího boje s arcibiskupem Zbyňkem hájil práva státu na zabránění církevních statků špatnému kněžstvu.

Všemohoucí Bůh dal mi dnes srdce neohrožené a statečné. Dva články (žaloby) jsou již vyvráceny. Již doufám v milost

Boží, že jich vyvrátím více. Téměř všichni proti mně křičeli, jako Židé proti Ježíšovi. Nedošli dosud k hlavní věci, abych totiž vyznal, že všechny věty (vybrané) z mých spisů jsou v nich (skutečně) napsány.

Neučinili jste dobře, že jste předložili spisek "Proti skrytému protivníku" se spisem "O církvi". Nepředkládejte nic nežli spis "Proti Stanislavovi" a „Proti Pálčovi". Dobře se stalo, že si knížata vyžádala, aby jim byla kniha má vrácena; neboť někteří, zvláště Michal Sudivý, kterého jsem slyšel, křičeli: "budiž spálena !" Nepozoroval jsem, že bych

v celém tom shromáždění kněžstva měl přítele. mimo "Otce" a jednoho polského doktora, kterého znám. Litomyšlskému biskupovi (Janu Železnému) jsem poděkoval za vlídné chování. Neřekl nic, než: "A co jsem tobě učinil ?" Velmi jsem vděčen, že jste články tak sestavili, a bylo by dobře tak je opsat a uveřejnit.

Předsedové koncilu prohlásili, že budu mít nové veřejné slyšení. Mého výkladu o rozličném pojetí církve nechtěli slyšet. Pozdravujte věrné pány a přátele pravdy a modlete se za mne k Bohu, poněvadž toho je potřebí.

Myslím, že mi neuznají názoru sv. Augustina o církvi - o údech předurčených ke spáse a k zatracení, a o zlých prelátech. Ó, kéž by mi dáno bylo slyšení, abych mohl odpovědět na jejich důvody, jimiž by chtěli vyvracet věty, obsažené v mých spisech. Myslím, že by mnozí, kteří křičí, umlkli. Staň se, jak bude vůle na nebi. Amen.

(13)

ODKAZ NÁRODU.

Dvojí nové slyšení. (7. a 8. června) vyvedlo ovšem Mistra z nadějí. Slíbeno mu toliko na kanec, že mu bude dáno hodně mírné znění odvolání, aby je podepsal. Ve stálém očekávání konečného rozhodnutí prožil Hus několik vzrušených dnů. Věděl arci, že jde vstříc smrti, a čekal, že rozsudek bude ihned vykonán. I loučí se předem (10. června) s drahými v daleké vlasti slavnou závětí, v níž tváří v tvář smrti zračí se nad jiné jasné všecka hrdinná velikost jeho ducha. Zapomínáje na sebe, vší svou myslí prodlévá u těch, jejichž lásce byl vyrván, a všecku vroucí svou lásku k nim i všecko, oč pracoval a bojoval, shrnuje v několik proseb nevýslovné tklivosti i síly.

Mistr Jan Hus, jak doufám, služebník Boží, vzkazuje svou prosbu všem věrným Čechům, kteří milují a budou milovati Pána Boha, aby jim dal Pán Bůh v své milosti přebývatí i skonatí a přebývatí na věky v radosti nebeské. Amen.

Věrní a v Bohu milí páni, paní, bohatí i chudí ! Prosím vás a napomínám, abyste Pána Boha poslouchali, jeho slovo velebili a rádi slyšeli a plnili. Prosím vás, abyste se drželi té pravdy Boží, kterouž jsem kázal a psal z Božího zákona a ze spisu svatých. Prosím také, kdyby snad kdo ode mne na kázání neb soukromě slyšel co proti pravdě Boží, nebo že bych tak kde psal - čehož, doufám Bohu, není - aby toho nedržel. Prosím také, viděl-li kdo mé lehké obyčeje v řeči neb v skutcích, aby se jich nedržel, ale aby prosil za mě Boha, aby mi ráčil odpustiti. Prosím, abyste milovali a velebili kněží dobrých povah a ctili je, zvláště ty, kteří káží slovo Boží. Prosím, abyste se varovali lstivých lidí a zvláště kněží nehodných, o nichž dí Spasitel, že mají roucho ovčí, ale jsou vlci hltaví.

Prosím pánů, aby byli milostiví k svým chudým a spravedlivě s nimi nakládali. Prosím měšťanů, aby vedli své obchody poctivě. Prosím řemeslníků, aby věrně konali své dílo a z něho žili. Prosím služebníků, aby věrně sloužili svým pánům a paním. Prosím mistrů, aby, jsouce dobře živi, věrně své žáky učili, nejprve, aby milovali Boha, učili se pro jeho chválu a pro prospěch obce a své spasení, nikoli však pro zisk ani pro světské zvelebení. Prosím studentů i jiných žáků, aby svých mistrů poslouchali i následovali v dobrém a aby se pilně učili pro Boží chválu a pro spasení své i jiných lidí.

Prosím všech vůbec, abyste poděkovali pánům, panu Václavovi z Leštna, panu Janovi z Chlumu, panu Jindřichovi z Plumlova, panu Vilémovi Zajícovi, panu Myškovi a jiným pánům z Čech i z Moravy i věrným pánům království polského a byli vděční za jejich péči, že se jako stateční obránci Boží a pomocníci pravdy postavili častokrát proti celému koncilu důvody i odpověďmi, usilující o mé vysvobození. A zvláště pan Václav z Dubé a pan Jan z Chlumu. Jim věřte, co budou vypravovati, neboť byli v shromáždění, když jsem odpovídal po několik dní. Oniť vědí, kteří Čechové a jak mnoho a nehodných věcí na mě žalovali, kterak celý koncil proti mně křičel a kterak jsem odpovídal, na co se mne tázali.

Prosím vás také, abyste prosili Pána Boha za královskou milost krále římského a českého a za svou královnu i za pány, aby milý Pán Bůh přebýval s nimi i s vámi v milosti nyní a potom u věčné radosti. Amen.

Tento list psal jsem vám v žaláři v okovech, čekaje nazítří odsouzení na smrt, maje (však) plnou naději v Bohu, abych neopustil pravdy Boží a neodpřisahal se bludů, které na mě svědčili křiví svědkové. Až se u Boha shledáme v radosti s jeho pomocí, poznáte, kterak milostivě činí se mnou Pán Bůh a jest se mnou v divných pokušeních.

O Mistru Jeronýmovi, mém milém druhu, nic neslyším, než že jest v těžkém vězení, čekaje smrti jako i já, a to pro svou víru, kterou statečně Čechům ukazoval. A Čechové, nejukrutnější naši nepřátelé, dali nás jiným nepřátelům v moc a u vězení. Prosím, abyste za ně Boha prosili.

Také prosím vás, zvláště Pražané, abyste byli laskavi na Betlém, alby v něm kázali slovo Boží, dokud Pán Bůh popřeje. Pro to místo se ďábel rozhněval a popudil proti němu faráře i kanovníky, spatřiv, že se jeho království v tom místě rušilo. Doufámť Pánu Bohu, že zachová to místo do své vůle a učiní v něm skrze jiné (ještě) větší prospěch, než učinil skrze mě nestatečného.

Také prosím, abyste se milovali, dobrých násilím tlačiti nedali a pravdy každému přáli. Posílám (tento) list v noci, v pondělí před sv. Vítem, po dobrém andělu.

(14)

PETROVI Z MLADOŇOVIC.

V napětí těchto očekávání dostal Hus popozití zprávu, že z Čech došlo nové zakročení českého panstva, a snad také již i o tom, že toho dne, 12. června, byl přímluvný ten list čten v koncilu písařem Mladoňovlcem, který Husovi poslal možná i náčrtek dalších projevů chystaných. Mistr odpovídá na to s odhodlanou odevzdaností a opět snažně prosí, aby se přátelé přece pokusili vymoci mu veřejné slyšení.

Petrův podnik schvaluji. Jeho listů neuschovávám, nýbrž hned je ničím. Neposílejte mi knih, protože se hrozím velikého nebezpečí poslova i jiných osob. Znovu prosím pro Boha, aby všichni páni, kteří tu jsou, požádali krále o konečné slyšení. Vždyť sám řekl na koncilu, že mi bude dáno co nejdříve, abych odpověděl stručně písemně. Bude to veliká hanba pro něho, jestliže onomu slovu nedostojí. Myslím však, že slovo jeho

je tak spolehlivé jako slib o bezpečném listě průvodním. Řekli mi o něm v Čechách, abych se varoval jeho bezpečného listu. A jiní pravili: "Sám tě vydá nepřátelům." A pan Mikeš Divoký (z Jemniště) řekl mi před Mistrem Jesenicem: "Mistře, buď jist, že budeš odsouzen." Myslím, že, znal úmysl králův. Soudil jsem, že, má smysl pro zákon Boží a pro pravdu; nyní poznávám, že ho má málo. Odsoudil mne dříve nežli moji nepřátelé. Kdyby se byl aspoň zachoval jako pohan Pilát, jenž, vyslechnuv obžaloby, řekl: "Žádné viny nenalézám na tom člověku." Neb aspoň kdyby byl řekl: "Hle, já jsem mu dal bezpečný list; nechce-li se tedy podrobiti rozsudku koncilu, odešlu ho nazpět králi českému s vaším nálezem a svědectvími, aby ho rozsoudil sám se svým duchovenstvem." Tak mi zajisté prohlásil skrze Jindřicha Lefla a skrze jiné, že mi chce zjednatí dostatečné slyšení, a nepodrobím-li se soudu, že mne chce poslati zase nazpět bez úrazu.

(15)

V OČEKÁVÁNÍ NOVÉHO SLYŠENÍ.

Věrný Mladoňovic zpravil patrně Mistra o výsledku zakročení, o novém slibu, že se Husovi dostane slyšení, a s ohnivým zanícením vyzýval drahého učitele k vytrvání až do rozhodného toho okamžiku. V mocném dojetí odpovídá Hus milovanému žáku a svěřuje mu i několik posledních přání, m.j. k mincmistru Petru Zmrzlíkovi ze Svojšína.

Nemám odvahu říci směle jako svatý Petr, že se nikdy nepohorším nad Kristem, byť se všichni pohoršili, neboť mám nesrovnatelně menší horlivost i statečnost než Petr. Mne zajisté Kristus nikdy dosud nenazval výslovně blahoslaveným, jako Petra, ani mi nepřislíbil tak veliké dary. A doléhají na mne útoky tužší, zarputilejší i od většího počtu nepřátel. Proto pravím, že maje naději v Kristu Ježíši, jsem odhodlán, až uslyším návrh odvolání, setrvat při pravdě až do smrti s pomocí svatých a Vaší.

Utrpí-li škodu pan Jan (z Chlumu) tím, že při mně vyčkává, postarej se mu, milovaný Petře, až přijdeš domů, o náhradu u mincmistra a jeho choti, kteří upřímně přislíbili, a u jiných přátel, jež zná žák můj Plebán. Zbyl-li nějaký kuň, má zůstat s vozem panu Janovi.

Tobě pak mistr Martin (z Volyně), žije-li, nebo mistr Křišťan (z Prachatic), na něhož spoléhám, opatří 4 nebo raději 10 kop grošů. Věz, že není peněz, kterými bych chtěl vyvážit tvoji nade vše vroucí, pevnou a věrnou lásku k pravdě a tvou službu i útěchy, jež jsi mi poskytl v mých souženích. Bůh buď odplatou tvou velikou, poněvadž já nemám, čím bych ti splatil. Bude-li mi dopřáno žiti (zas) v Praze, tu bych se chtěl s tebou o vše dělití nejínak než jako s vlastním bratrem a ještě štedřeji. A návrat můj do Prahy není nemožný v milosti Páně. Netoužím však po něm, leč (by byl) podle vůle Pána, jenž jest v nebesích. Nevím, komu připadne breviář, který jsem odkázal Mistru Martinovi. Mám jej dosud u sebe. S knihami naložte, jak jsem psal Mistru Martinovi; dostaneš Viklefovy spisy, které si vybereš.

Největší starost mám nyní o naše bratry, kteří, myslím, budou mít soužení, nepomůže-li Bůh. A bojím se, že se mnozí pohorší. Vždy ještě prosím, pozdravuj co nejsrdečněji

všecky české i polské pány a poděkuj jim, především panu Václavovi z Dubé a Janovi z Chlumu. Prosím je, aby byli při slyšení. Buď zdrav v Kristu Ježíši !

(16)

M. MARTINOVÍ Z VOLYNĚ.

Když se rozhodnutí stále oddalovalo, napsal Hus 16. června ještě dopis M. Martinovi z Volyně, svému zástupci na kazatelně v Betlemě. Hned, když odcházel do Kostnice, svěřil mu vykonání závěti, ale uložil mu, aby list neotvíral, dokud nebude jisté, že je mrtev. Tento list nyní doplnil některými podrobnostmi, které ukazují, jak mnoho myslel na své přátele z Betlema a jak si vážil zejména svých doktorů, jak zde vděčně jmenuje prosté posluchače z vrstev řemeslnických. Kněz Matěj Chudý, jehož vzpomíná, byl již několik měsíců mrtev.

Mistře Martine, předrahý žáku a bratře v Kristu ! Buď živ podle zákona Kristova a hled', abys kázal slovo Boží. Prosím Tě pro Boha, nelibuj si v nádherném rouchu, jako jsem si liboval žel já, nepodáváje lidu, jemuž jsem kázal, žádného příkladu pokory. Rád čítaj bibli a zejména Nový Zákon, a kde něčemu neporozumíš, utíkej se hned k vykladačům, pokud je můžeš mít. Varuj se důvěrných hovorů se ženami a buď zejména opatrný, když posloucháš zpověď, abys nedal lapit osidlem prostopášnosti, ježto doufám, že jsi panic čistý, Bohu zachovaný. Neboj se pro Krista zemřít, chceš-li s Kristem žít. Praví zajisté: "Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo. Ale duše zabít nemohou." Udeří-li na Tebe pro to, žes ke mně přilnul, řekni: "Myslím, že Mistr byl dobrý křesťan. Co však napsal a čemu učil na universitě s prohlášením (že nemíní nic tvrdit neústupně), tomu všemu jsem neporozuměl ani jsem to vše nepřečetl." Tak je tomu, myslím, vsutku. Doufám však v milosrdenství Boží a v pomoc dobrých lidí, že vás nechají na pokoji, ač Pálež se svými společníky pracuje o to, aby všichni přívrženci byli odsouzeni. Věz, že dokud je živ Pán, jenž bude moci vás všechny zachovat v své milosti, avšak nepřátele pravdy usmrtit a zatratit do pekla.

Předrahý, poroučím Ti své bratry, učiň jim, jak víš. Pozdravíš, doufám, svatou Petru s Dorotou a čeledí a všechny druhy, náležející k Betlemu, Kateřinu zvanou Hus, pannu, doufám, svatou, Jiřika, Faráře, paní Zderazskou, Michala z Prachatic, Mařika Kačera a všecky přátele pravdy, Ješkovou, pana Řehoře i všecky mistry: Jesenice, Kubu, oba Šimony, Mikuláše, Havlíka. S knihami ať jest opatrný ten, kdo je má nebo je dostane. Pozdravuj také mé doktory, milované bratry v Kristu, ševce, krejčí a písaře a řekni jim, ať jsou dbalí zákona Kristova a smýšlejí pokorně a ať neužívají výkladů vlastních, nýbrž světců. Požádej ještě pana Jindřicha Lefla (na Krakovci) , aby dal písaři Jakubovi kopu, kterou mu slíbil. Pozdravuj Matěje, jenž býval v Betlemě, a zvláště pana Matěje Chudého, aby se modlil za mne hříšníka, i věrného Jana Vitlina. Syny bratra mého, uznáš-li za vhodné, dej na řemeslo, poněvadž se obávám, že kdyby šli na kněžství, nebudou řádnými kněžími. Věřitelům, jimž jsem dlužen, zaplať, jak rozumíš, budou-li mi však chtít pro Boha a lásku ke mně slevit, odplatí jim Bůh více. Čemukoli ses u mne naučil dobrému, to drž. Cokoli jsi shledal na mně nesprávného, to zavrhní a pros za mne Boha, aby mi ráčil odpustit. Vždy uvažuji, co jsi, cos byl a co budeš. Oplakávej minulé, hled' napravit přítomné a střez se budoucího, totiž hříchů ! Bůh vší milosti posílí Tě se všemi jmenovanými bratry i s jinými v své milosti a přived' k slávě, v níž se, doufám

v Jeho milosrdenství, budeme radovat všichni spolu dříve, než uplyne třicet let. Buď zdrav stále v Kristu Ježíši, bratře předrahý, se všemi, kdož milují jméno Pána našeho J. Krista. Psáno v žaláři, v neděli po sv. Vítu.

(17)

PŘÁTELŮM O PŘEMLouvÁNÍ, ABY ODVOLAL.

Zmírněné znění odvolání dostal Hus 18. června. Bylo pro něho nepřijatelné, nemohl je než odmítnout. Koncil nicméně vysílal za ním do žaláře nové a nové vynikající své členy, aby ho přemluvili a přesvědčili o přípustnosti i záslužnosti odvolání. Jak se to dělo a jaké naděje to vzbuzovalo v M. Janovi, vypravuje hned přátelům, vybízaje k opatrnosti, jmenovitě Víta z Březiny.

Znovu napomínám Boha, abyste listy nikomu neukazovali a nevydávali jich na veřejnost, poněvadž se bojím lecčího nebezpečství. Buďte opatrní v řeči i skutcích. Vít, zůstane-li tu, musí být velmi opatrný. Také mne velice potěšilo, když jsem slyšel, že milostivý pán můj (Jan z Chlumu) přišel.

Spasitel náš navrátil k životu Lazara po čtyřech dnech, když již páchl hnilobou; Jonáše ochraňoval v rybě po tři dny a opět vyslal kázati; Daniela vychvátil z jámy lví k sepisování proroctví; tři mládence zachránil od spálení v peci ohnivé; osvobodil Zuzanu, ač byla již odsouzena a šla na smrt. Proč by tedy nemohl i dnes podobně vysvoboditi mne ubohého z žaláře a smrti, kdyby to bylo k jeho slávě, k prospěchu věřících a k mému lepšímu? Není ukrácena moc jeho, jenž Petra, který měl býti v Jeruzalémě veden již na smrt, vyvedl ze žaláře skrze anděla, a spadla pouta s rukou jeho. Vždy však se staň vůle jeho; přeji si, aby se vyplnila na mně pro jeho slávu a pro mé hříchy.

Jeden doktor mi řekl, že vše jest pro mne dobré a dovoleno, cokoli učiním, podrobím-li se jen koncilu, a doložil: "Kdyby koncil prohlásil, že máš toliko jedno oko, třeba máš dvě, bylo by tvou povinností vyznati s koncilem, že tomu tak jest." Odpověděl jsem mu: "I kdyby mi to tvrdil celý svět, já, maje rozum, jaký nyní mám, nemohl bych to připustiti bez odporu svědomí." Po delší rozmluvě ustoupil však od toho výroku a řekl: "Pravda, nebyl to příliš vhodný příklad."

"Hospodin jest se mnou jakožto rek udatný. Hospodin světlo mé a spasení mé, koho se budu báti? Hospodin síla života mého, koho se budu strašiti?" K němu v těchto chvílích často se modlím: "Pane, násili trpím, odpověz za mne, nevím, co říci mám nepřátelům svým." Pán s Vámi!

PANU JANOVÍ Z CHLUMU.

Hus se však neklamal příliš těmito nadějemi, nýbrž připravoval se zároveň i na konec, jehož neodvratnost byla mu jasná. Styk s přáteli byl ostatně velice již ztěžován, takže se s nimi pokaždé již loučí. Také v listě panu Janovi z Chlumu, 23. června.

Drahý příteli ! Vězte, že Pálec mi radil, abych prý nedbal, že odpřisáhnuti bude pro mne hanbou, nýbrž abych povážil, co dobrého odtud vzejde. Řekl jsem mu: "Být odsouzen a upálen jest větší potupa než odpřisáhnout; kterak se tedy já obávám zahanbení ? Dejte mi však svou radu, co byste vy učinil, kdybyste bezpečně věděl, že jste nedržel bludů vám připsaných ? Chtěl byste odpřisáhnout ? „ Odpověděl: "Těžká to věc," a dal se do pláče. Mluvili jsme o mnohém jiném a já jsem ho káral. Chudák Michal (Sudivý) byl několikrát před žalářem s členy komise, a když oni byli u mně, řekl strážcům: "S Boží milostí brzo již upálíme toho kacíře, který mne stál už mnoho zlatých." Vězte však, že to nepíši z pomstychtivosti; nechal jsem, pomstu Bohu a prosím zaň Boha snažně.

Znovu napomínám, abyste byli s listy opatrní. Michal také zařídil, že už nikoho nepouštěj před žalář, ani žen žalářníků. Ó, svatý Bože, jak široko rozestřel Antikrist svoji moc a krutost ! Než doufám, že moc jeho bude ukrácena a nepravost jeho bude ještě více odhalena mezi věrnými. www.vesmirni-lide.cz

Všemohoucí Bůh posílí srdce svých věrných, jež vyvolil před stvořením světa, aby přijali nevadnoucí korunu slávy. A nechť Antikrist zuří, jak chce, nezvítězí nad Kristem, jenž ho zabije, jak di apoštol, "dechem úst svých". A tu „vysvobozeno bude stvoření od služby porušení k svobodě slávy synů Božích", praví apoštol a dokládá: "My sami v sobě lkáme, očekávající vyvolení synů Božích, vykoupení těla svého.

Velice mne utěšuje ono slovo našeho Spasitele: "Blahoslaveni budete, když vás budou lidé nenávidět a když vás vyobcují a hanět budou a vyvrhnou jméno vaše jako zlé, pro syna člověka; radujte se a veselte se, nebo aj, odplata vaše mnohá jest v nebesích" (Luk. 6). Dobrá to, ano nejlepší útěcha, avšak těžká; ne snad k pochopení, nýbrž k plnému uskutečnění, abychom se totiž v oněch souženích radovali. Pokynu toho přidržel se s jinými apoštoly Jakub, jenž dí: "Za největší radost to mějte, bratří moji, kdykoli upadáte v rozličná pokušení, věduce, že zkušeni víry vaší působí trpělivost, trpělivost pak má dokonalý skutek." Zajisté těžko jest radovati se nezkaleně a s opravdovou radostí podstupovati rozličná pokušení. Snadno se to řekne a vykládá, avšak těžko naplní. Vždyť rytíř nejtrpělivější a nejudatnější, ač věděl, že třetího dne zase vstane a smrtí svou přemůže nepřátele a že z odsouzení vykoupil vyvolené, po poslední večeři byl zarmoucen v duchu a pravil: "Smutná jest duše má až k smrti."

A evangelium dí, že se počal chvěti, rmoutiti se a býti teskliv, ano, octnuv se v úzkostech smrti, silen byl od anděla; i učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve, kanoucí na zemi. On však přece, ač byl tak zkormoucen, řekl svým věrným: "Nermutiž se srdce vaše, aniž strachuj !" Nermutiž se pro můj odchod na chvíli, aniž se strachuj zuřivosti ukrutníků, neboť i mne budete míti na věky i zuřivost ukrutníků přemůžete."

Protož jeho rytíři, vzhlízejíce k onomu vůdci a králi slávy, bojovali velký boj. Prošli ohněm a vodou a zachráněni jsou i přijali korunu od Pána Boha. O ní dí Jakub ve své epištole: "Blahoslavený muž, který snáší pokušení; nebo když bude zkušěn, vezme korunu života, kterouž zaslíbil Bůh těm, kdož ho milují." Té koruny, pevně doufám, učiní mne účastným

Pán spolu s Vámi; přehorliví milovníci pravdy, se všemi, kdo pevně a vytrvale milují Pána Ježíše Krista, kterýž "trpěl za nás, nám zůstaviv příklad, abychom následovali jeho šlépějí". On sám musil trpěti, jak sám praví, a my musíme trpěti, aby s hlavou spolu trpěly údy, jakož dí: "Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sám sebe a vezmi kříž svůj a následuj mne." Ó, nejmilostivější Kriste, táhniž nás slabé za sebou, neboť nemůžeme tě následovati, nepotáhneš-li nás ty. Dej mysl statečnou, aby byla hotova, a bude-li tělo slabé, svou milostí předcházej, provázej i následuj, ježto bez tebe ničeho nedokážeme a zvláště ne jíti k vůli tobě na ukrutnou smrt. Dejž ducha hotového, srdce neohrožené, víru pravou, naději pevnou a lásku dokonalou, abychom pro tebe život svůj nasadili v plné trpělivosti a s radostí. Amen.

Psáno v žaláři v okovech, vpředvečer sv. Jana Křtitele, jenž v žaláři a v okovech stát jest pro kárání nepravosti. On račiž prositi za nás Pána Ježíše Krista. Amen.

(19)

KOLEGŮM A ŽÁKŮM Z KARLOVY UNIVERSITY.

Rozhodnutí bylo však oddalováno znovu a znovu jinými potížemi v jednání koncilu. I mohl se Hus ještě 27. června rozloučiti i s universitními kolegy krásným tímto projevem:

Vážení a v Jezu Kristu milovaní mistři, bakaláři a studenti pražské university! Napomínám Vás při samém nejdobrotivějším Ježíši, abyste se vespolek milovali, vymyřovali roztržky a dbali především cti Boží, vzpomínajíce na mne, kterak jsem vždy usiloval o zdar university ke cti Boží, kterak jsem se rmoutíval nad Vašimi sváry a výstřelky a kterak jsem chtěl přeslavný náš národ shromáždit v jedno. A hle, jak mi přetrpkl v některých mně nejmilejších, za něž bych byl nasadil život! Stíhají mne utrhaním, potupami a posléze hořkou smrtí. Odpuť jim všemohoucí Bůh, poněvadž nevědí, co učinili. Upřímným srdcem za ně prosím, aby jich ušetřil.

Jinak, milovaní v Ježíši Kristu, stůjte v poznané pravdě, která nade vším vítězí a mocna jest až na věky. Vězte také, že jsem žádné věty neodvolal ani neodpřisáhl. Koncil chtěl, abych prohlásil o všech a o kterékoli větě, vybrané z mých knih, že je křivá. Odmítl jsem, leč by křivost dokázali Písmem. Kterákoli věta by měla smysl křivý, té se ovšem zříkám a poroučím ji nápravě Pána Ježíše Krista, jenž zná upřímný můj úmysl a nevykládá ho ve smysl křivý, jehož nemám. I Vás napomínám v Pánu, abyste zavrhl křivý smysl, jakýkoli byste mohli postihnouti v některé z oněch vět" vždy však bez ublížení pravdě, kterou jsem zamýšlel. Modlete se za mne k Bohu a pozdravte se vespolek, v svatém pokoji.

Mistr Jan Hus v okovech a žaláři, stojí již na konci tohoto života, očekává nazítří hroznou smrt, kteráž, doufám, očistí mé hříchy, a neshledává na sobě z milosti Boží žádného kacířství, ježto celým srdcem vyznávám kteroukoli pravdu, které třeba a možno věřiti. Psáno ve čtvrtek v předvečer sv. Petra.

Prosím, milujte Betlem a na místě mém ustanovte Havlíka, neboť doufám, je Pán jest s ním. Amen. Poroučím Vám Petra z Mladoňovic, svého nejvěrnějšího a nejstálejšího těšitele a posilovatele.

M. JANU KARDINÁLOVI.

V poslední takřka ještě chvíli pokusil se drahého Mistra zachrániti věrný jeho žák M. Jan zv. Kardinál, v důvěrné řeči kostnických přátel jmenovaný "Otcem". Byl to muž prošlý světem v diplomatických posláních a mající mnoho známých mezi členy koncilu, starší již, rozvážný a širšího rozhledu než mladičký Mladoňovic. Kdežto ohnivý tento Moravan se smiřoval s Mistrovou smrtí a posiloval ho v jeho odhodlání, M. Kardinál chtěl jej zachrániti pro život. Dosáhl vlivnými svými styky na členech komise, která měla v rukou Husův proces, nové značné zmírnění odvolacího znění a poslal je Mistrovi s prosbou, zda by je přece nemohl přijmouti. Leč Hus ani nyní nemohl než odmítnout.

Všemohoucí Otec, nejmoudřejší a nejdobrotivější, ráciž mému Otci, příznivému mně pro Krista Ježíše, uděliti věčný život slávy.

Ctihodný Otče ! Jsem velice vděčen za Vaši dobrotivou a otcovskou laskavost. Nemám však odvahy podrobiti se sněmu podle znění, které mi bylo dodáno. Jednak proto, že bych musil zatratiti mnohé pravdy, které, jak jsem slyšel od nich samých, nazývají pohoršlivými. Jednak, že bych odpřisáhnutím musil upadnouti v křivopřísežnictví, přiznávaje, že jsem hlásal bludy; tím bych dal veliké pohoršení lidu Božímu, jenž ode mne na kázání slychal opak. Jestliže tedy sv. Eleazar, muž Zákona starého, o němž se píše v knihách Makabejských, odmítl lživě vyznati, že požil masa zapověděného zákonem, aby nejednal proti Bohu a nedal potomkům špatný příklad, kterak já, kněz, třeba nehodný, zákona nového, měl bych ze strachu před trestem, který rychle mine, chtít přestoupit zákon Boží a dopustiti se hříchu těžšího, předně odstoupením od pravdy, dále křivou přísahou a za třetí pohoršením pro bližní ? Věru je mi lépe zemřít, než abych, prchaje před okamžitým trestem, upadl v ruce Páně a potom snad v oheň a hanbu věčnou. A poněvadž jsem se odvolal ke Kristu Ježíši, soudci nejmocnějšímu a nejspravedlivějšímu, jemu poroučeje při svou, protože stojím k jeho rozhodnutí a nálezů nejsvětějšímu, věda, že bude souditi každého člověka nikoli podle křivých svědectví, ani podle chybných rad, nýbrž podle pravdy a zásluh.

KONEČNÁ ODPOVĚĎ.

M. Kardinál zkusil ještě jednou Husa oblomiti a vyvrátiti mu jeho rozpaky listem, vrcholícím závěrečnou výzvou, kterou klade v ústa samotnému Kristu. Píše:

" Co se týče prvého, nejmilovanější i nejmilejší bratře, neznepokojujte se s tím, že byste zatracoval pravdu. Nikoli Vy, nýbrž oni odsuzují, kteří jsou zatím Vašimi i mými představenými. Dbejte toho slova: »Nespoléhej se na moudrost svou«. Jsouť na koncilu mnozí mužové učení a svědomití. »Synu můj, slyš zákon matere své !« Tolik o prvé věci.

Dále, stran křivé přísahy. I kdyby to bylo křivou přísahou, nebyl byste za ni odpověden Vy, nýbrž ti, kdo ji vymáhají. A také není při Vás kacírství, jakmile zmizí neústupnost. Zašli na scestí Augustin, Origenes, Mistr sentencí atd., ale s radostí se vrátili. Já jsem vícekrát myslel, že něčemu dobře rozumím, a pochybil jsem; byv opraven, rád jsem se vracel. Píši též krátce, protože píši vzdělanému. Neustoupíte od pravdy, nýbrž přistoupíte k pravdě. Neučiníte hůře, nýbrž lépe. Nedáte pohoršení, nýbrž dobrý příklad. Eleazar byl slavný Žid, Judas (Makabejský) se sedmi syny a osmi mučedníky ještě slavnější. A přece se dal Pavel spustiti v koši s hradb, aby mohl vykonati nad to větší činy. Soudce odvolání Vašeho, Pán Ježíš, dává Vám potvrzení, že přijal Vaše odvolání, a to slovy: "Bude ti dopřáno svěsti pro víru Kristovu ještě větší zápasy !"

Než Kristus, jemuž poručil svoji při, hovořil k Husovu svědomí jinak.

Na dopis ten Hus odpovídá:

Toto všecko žádal ode mne koncil častěji. Avšak to zahrnuje v sobě, abych odvolal, odpřisáhl a podrobil se pokání, při čemž bych musel odstoupit od mnohých pravd, které koncil prohlašuje za pohoršlivé. Dál bych musel odpřisáhnouti a býti tak křivopřísežníkem, přiznávaje se k bludům, které mi byly připsány falešně. Za třetí dal bych tím pohoršení mnohému lidu Božímu, jemuž jsem kázal, takže by bylo lépe, aby mi byl vložen na krk žernov osličí a abych byl ponořen do hlubokosti mořské. A za čtvrté, kdybych to učinil, chtěje ujíti krátké hanbě a trestu, upadl bych, ač-li bych se před smrtí přetěžce nekál, v hanbu a trest největší.

Proto jako útěcha tane mi na mysli sedm mučedníků makabejských, synů vdovy, kteří chtěli býti raději rozsekáni na kusy, nežli pojísti masa proti zákonu Hospodinovu. Tane mi na mysli i sv. Eleazar, který, jak se tam píše, odepřel i jen říci, že požil masa zapověděného zákonem, aby nedal špatného příkladu potomkům, nýbrž raději podstoupil mučednictví.

Jakž bych tedy já, maje před očima je a mnohé svaté i světice nového zákona, kteří a které se vydali v muka, nechtíce svoliti k hříchu, já, jenž jsem také kázal tolik let o trpělivosti a stálosti, měl upadnouti v mnohé lži a křivou přísahu a dáti pohoršení mnohým synům Božím ? Odstup, odstup to ode mne, protože Kristus Pán odmění mne přehojně: přispěje nyní k mé stálosti a v budoucnu dopřeje mi slávy.

Odolav i nejtěžšímu tomuto pokušení, přemlouvání vlastního žáka, a vytrvav až do konce, dorostl Mistr Jan svým skolem 6. července 1415 v opravdového hrdinu života i světových dějin.

Přes 7000 stran a 5000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

www.anjos-ceu.eu

www.angeli-raja.eu

IVO A. BENDA